

Styrelsen har vedtaget dette holdningspapir den 19. maj 2021 og senest opdateret det d. 30. april 2025

Det gode ungdomsliv – i hele Danmark

Alle unge i Danmark fortjener et godt ungdomsliv med drømme, muligheder og tryghed. Uanset hvor i man er født eller har valgt at bosætte sig. Desværre er der stor ulighed og forskel i unges muligheder for at leve et godt ungdomsliv.

Alle unge fortjener et ungdomsliv i trivsel og tryghed med adgang til fritidsinteresser og foreningsfællesskaber, uddannelse og arbejde. Alle unge skal have tag over hovedet og samtidig selv have muligheden for at bestemme, hvor man vil slå sig ned og leve sit liv. Alle unge skal have mulighed for at udfolde hele sit potentiale og samtidig have mulighed for indflydelse på eget liv og at være en aktiv del af mangfoldige og rummelige fællesskaber.

Der er dog en række strukturelle udfordringer, der presser dette på tværs af ungdomsliv. I landdistrikterne lukkes uddannelser, og det er svært at komme frem og tilbage med offentlig transport, og i byerne er der udfordringer med mangel på betalelige studieboliger. Samtidig oplever for mange unge et stigende præstationspres og en stigende mistrivsel, der gør det sværere at leve et godt ungdomsliv. For hver generation af unge, hvor livsmuligheder bliver begrænset, har samfundet svigtet.

Fritids- og foreningsliv

Alle unge fortjener at være en del af et fællesskab. For mange unge mistrives og føler sig ensomme, og coronakrisen har kun forværret problemet. Derfor er der brug for stærke frivillige fællesskaber i alle dele af landet.

Samtidig spiller foreningslivets fællesskaber ofte en afgørende rolle i udviklingen af lokalsamfund. Et velfungerende lokalsamfund kræver sammenhold og tilhørsforhold, og derfor er der brug for et stærkt frivilligt foreningsliv med mulighed for deltagelse i alle aldersgrupper og fra alle baggrunde. For det er her, vi mødes om et større formål og det er her, vi mødes med mennesker, der ikke ligner os selv og danner relationer for livet. Ingen kommuner er ens, og derfor er det også naturligt, at vilkårene for frivillige foreninger varierer fra kommune til kommune. Men hvis trivslen blandt unge skal styrkes, er der brug for et generelt løft af de frivillige foreningers vilkår.

Derfor mener DUF:

- At ligeværdige samarbejder mellem skoler, lokalsamfund og foreningsliv skal styrkes, så det opleves meningsfuldt for alle parter
- At det skal være nemmere for foreningerne at få egne lokaler.
- At der skal etableres en folkehusordning, hvor man kan søge om at lave et tomt hus om til et folkehus, så længe man garanterer, at man kan skabe liv i lokalområdet.
- At alle landets kommuner bør forpligtes til at fritage frivillige foreninger for grundskyld.
- At kommunerne bør hjælpe med gode rammer til at gen- eller nystarte foreninger, så de let får adgang til puljer, lokaler mm.
- At skoler og uddannelsessteders lokaler skal være tilgængelige som centrum for lokalt forenings- og ungeliv gennem forenings- og elevstyrede fritids- og kulturaktiviteter.

- At alle unge skal have mulighed for at deltage i fritids- og foreningslivet. Derfor skal der sikres gode transportforbindelser i hele landet både i dags- og aften timerne.
- At alle unge under 18 år skal have adgang til et fritids- og klubtilbud af høj pædagogisk kvalitet i det nære lokalområde.
- At kommuner skal forpligtes til at lave tilgængelige oversigter over foreningstilbud, både digitalt og fysisk, som kan vise foreninger, som passer med den enkeltes interesser og har særligt fokus på foreningsfremmede børn og unge.
- At der skal etableres demokratiske organer for inddragelse af unge bl.a. gennem foreningslivet, fritidslivet og elevråd samt andre veje til unges politiske og kulturelle indflydelse.

Uddannelse

God uddannelse er centralt for at leve et godt ungdomsliv og muliggøre den enkelte unges drømme og ønsker i livet. Det er afgørende, at alle unge har mulighed for at tage en uddannelse med høj kvalitet og et godt studiemiljø, uanset hvor man bor i landet. Derfor er det vigtigt, at vores uddannelser bliver prioriteret økonomisk, så der er både tid og plads til, at kunne udfolde sig personligt og lære i et trygt og inspirerende studiemiljø med engagerede og kvalificerede undervisere.

I Danmark er uddannelser ofte centraliseret omkring de større byer, mens der i landområder er udfordringer med lukninger af uddannelser. Ligeledes er det en stor udfordring, at rigtigt mange unge på erhvervsuddannelser oplever, at mangel på praktikpladser begrænser mulighederne for at tage den uddannelse, man gerne vil have. Unge muligheder for at tage en uddannelse må aldrig afhænge af, hvor man er født. DUF ønsker, at flere unge skal kunne tage en ungdomsuddannelse eller FGU i hele landet, og at flere unge skal kunne tage en kort- eller mellemlang videregående uddannelse i deres nærområde

Derfor mener DUF:

- At der skal være gode uddannelse og et godt uddannelsesmiljø for alle unge uagtet hvor man bor.
- At der skal sikres et bredt udbud af ungdoms- og videregående uddannelser, herunder 10. klasse, samt FGU i hele landet og den nødvendige økonomi til at understøtte det.
- At ungdomsuddannelser skal være mere tilgængelige i landdistrikterne, herunder, at ingen unge har mere end 45 minutters transport til en ungdomsuddannelse, uanset hvor i landet man bor.
- At betingelserne for at få kilometerpenge på ungdomsuddannelser og FGU skal lempes og ret til ungdomskort og kilometerpenge også skal gælde for studerende i praktik, elever og lærlinge på hovedforløb.
- At ungdomsuddannelserne skal have større selvbestemmelse lokalt, samtidigt med at samarbejdet styrkes regionalt, så fx mindre ungdomsuddannelser kan låne lærere fra større skoler til specialiseret undervisning med en respekt/blik for aftaler indgået af arbejdsmarkedets parter.
- At det skal gøres lettere for unge at vælge en erhvervsuddannelse i hele Danmark gennem sikring af flere skolehjempladser, garanti for praktikpladser samt ved at skabe økonomiske incitamenter til at tage en praktikplads i et område med arbejdskraftmangel.
- At når det lokale byråd lukker en folkeskole, skal lokalsamfundet have bedre mulighed for at åbne en fri- eller privatskole i de samme lokaler for at bevare lokalsamfundet.
- At der skal etableres en garanti for tag over hovedet, når man søger ind på en uddannelse, som ligger langt fra sin bopæl.
- At uddannelsessystemet i udgangspunktet skal basere sig på fysisk undervisning.

Rammer for ungdomslivet

Ordentlige forhold for elever, lærlinge og studerende er med til at sikre unges trivsel og mulighed for at engagere sig i demokratiske fællesskaber. Desværre kan vi se, at ungdommen i stigende grad er presset på sin trivsel og levegrundlag under uddannelse. DUF mener, at gode og stabile økonomiske forhold under uddannelse, og når vi starter på arbejdsmarkedet, er væsentligt for at kunne trives som ung. DUF ser derfor med bekymring på tendenserne til, at flere og flere unge ikke kan få økonomien til at hænge sammen. Mange erhvervsskoleelever fravælger at deltage i demokratifremmende arrangementer i dagstimerne, da det går ud over lønnen. Elever og lærlinge udelukkes derfor fra debatten, når de skal betale et deltagergebyr i form af daglønstab. Når uddannelses -og arbejdsforhold såvel som økonomien for unge er for ringe, presser det flere til at fravælge det frivillige foreningsliv, hvilket er en bekymrende udvikling.

Derfor mener DUF:

- At gode økonomiske forhold under uddannelse og gode arbejds- og lærlingeforhold for unge er en forudsætning for et godt ungdomsliv.
- At unge sikres muligheden for at indgå i demokratiske fællesskaber, hvor det for særligt elever, lærlinge og studerendes deltagelse ikke går ud over privatøkonomien.
- At unges uddannelsesstøtte bør følge lønudviklingen i samfundet, bl.a. for at modvirke yderligere ulighed mellem generationer.
- At der skal vedtages en lov for at sikre uddannelse og arbejde til alle unge.

Arbejdsmarked

Det danske arbejdsmarked har store udfordringer, når det kommer til at understøtte et godt ungdomsliv. Der kommer til at mangle faglærte, og professionsuddannede samtidig er dimittendledigheden på nogle uddannelser for høj, hvilket er et problem for samfundet. Dertil kommer at dimittendledigheden kan have store konsekvenser for den enkelte unge langt op i voksenlivet.

Særligt i de store byer er det svært for nogle unge at finde fodfæste på arbejdsmarkedet efter endt uddannelse. Derfor bør vi styrke jobskabelsen i hele Danmark for både akademiske og faglærte jobs. Dertil ser DUF med bekymring på den nedadgående udvikling af andelen af unge som har et fritidsjob. At have fritidsjob handler ikke kun om penge i sparegrisen, men også om værdier i rygsækken – det giver karakter og kompetencer, som man ikke får på en uddannelse.

Derfor mener DUF:

- At der bør skabes incitament til, at nyuddannede bosætter sig i et landdistrikt. Eksempelvis ved at tilbyde et hævet beskæftigelsesfradrag de første tre år på arbejdsmarkedet til de nyuddannede, der bosætter sig i et landdistrikt.
- At der bør etableres øgede incitamenter til at ansætte nyuddannede.
- At man bør sikre en god start på arbejdsmarkedet for lærlinge og andre unge på arbejdsmarkedet
- At unge får en god start på arbejdslivet bl.a. gennem introduktionsforløb, løbende feedback og god karrierevejledning.
- At der skal skrues op for de kommunale fritidsjob-indsatser med henblik på at få flere unge under 18 år til at have et fritidsjob.

- At der skal ydes en særlig indsats overfor de mange unge udenfor uddannelsesfællesskabet og arbejdsmarkedet på tværs af livsarenaer.
- At pensionsalderen bør sænkes for unge.

Bolig

I DUF er vi grundlæggende bekymrede for udviklingen på boligmarkedet. Årtiers prisstigninger har resulteret i, at der nu er en generation af unge, som er udelukket fra ejermarkedet, mens de ældre generationer sidder lunt i deres boliger. Samtidig er mængden af ungdoms- og studieboliger begrænsede, og mange af dem er svære at betale med en SU.

Flere ønsker at bosætte sig i de større byer, og vi skal sikre, at det også for ungdommen er muligt at bo, hvor man ønsker. Derfor bør der bygges flere betalelige boliger for unge i de større byer. Samtidig bør der sikres bedre muligheder for, at unge kan bosætte sig i mindre byer, hvor det i dag er svært at få lov til at optage et lån. Alle unge skal have et sted at bo, lige meget hvilken livssituation man står i, og fortjener en rimelig chance for at komme ind på boligmarkedet.

Derfor mener DUF:

- At det i de større byer skal det være nemmere for unge, uanset uddannelsesbaggrund, at finde et sted at bo. Derfor skal der være boliger nok og bedre adgang til boligmarkedet.
- At vores realkreditinstitutioner forpligtes på ikke at afvise lånetilbud med baggrund i geografi, så mulighederne for at førstegangskøbere kan optage lån i hele landet styrkes.
- At regler som forhindrer opførelsen af nye ungdomsboliger og kollegier skal afskaffes, og man bliver mere åben overfor kreative løsninger til opførelse af nye boliger til unge fx renovering af tørlofter, brug af containere etc.